

Energoefektīvas pārvaldības organizācijas pamatprincipi un finanšu piesaiste energoefektivitātes pasākumiem

**Dr.sc.ing. Maija Rubīna, Rīgas pilsētas
energoapgādes ekspertu konsultatīvās
padomes priekšsēdētāja**

Projekta "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību
veiktspējas uzlabošana" sanāksme
29.05.2015, Rīgā, bankas "CITEDELE" zālē

Eiropas jaunās enerģētikas politikas energoefektivitātes veicināšanai

Mērķis klimata pārmaiņu mazināšanai - **>20-20-20 uz 2020**

Iniciatīvas, kas iesaista pašvaldības - **PILSĒTU MĒRU PAKTS** (Pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns līdz 2020.g.)

Parakstījušas ap 6331 pilsēta pasaulē, no Latvijas 19 - Rīga, Jelgava, Jēkabpils, Liepāja, Jūrmala, Balvi, Ikšķile, Kārsava, Ķegums, Līvāni, Ludza, Lielvārde, Ogre, Salaspils, Saldus, Tukums, Valka, Viļāni, Limbaži

- **VIEDĀS PILSĒTAS** un pašvaldības (Smart Cities)

- Rīga Pilsētu mēru paktu ir parakstījusi 2008.gada 30.septembrī (kā pirmā ES galvaspilsēta)
- 2010.gadā apstiprināts “Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns 2010.-2020.g.”
- 2014.gadā apstiprināts “Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns viedai pilsētai 2014.–2020.g.”
- Ik gadus tiek sagatavoti un iesniegti progresa ziņojumi (2010.g., 2011.g., tiks iesniegts 2014)
- Ik gadus tiek organizētas Rīgas enerģētikas dienas (oktobra mēnesis)

Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns viedai pilsētai 2014.-2020.gadam

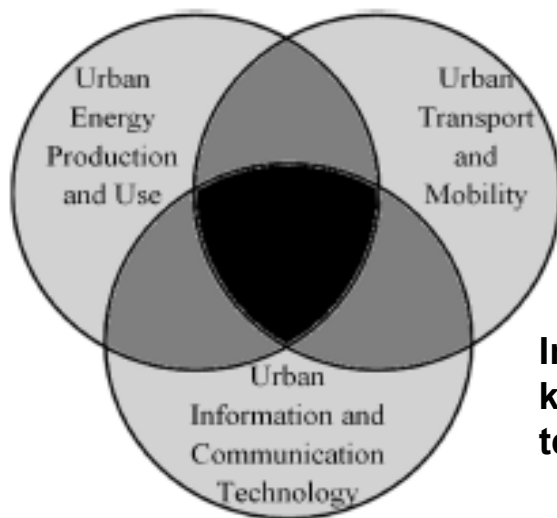

- Rīgas dome apstiprinājusi 2014.gada 8.jūlijā.
- Mēru pakta birojs pēc Eiropas Kopīgā Pētniecības centra padziļinātas ekspertīzes – 2015.gada aprīlī

Viedās pilsētas (SMART CITIES) statuss

Viedās pilsētas un pašvaldības kā Eiropas inovatīva partnerība ir Eiropas Komisijas (EK) iniciatīva, kas formulēta EK 10.07.2012. dokumentā C(2012) 4701 final. Partnerība pilsētās un pašvaldībās skar trīs jomas – **enerģētiku, transportu un informācijas un komunikāciju tehnoloģijas**. EK šo jomu mijiedarbību viedo pilsētu veidošanās procesā dokumentā shematiski attēlo šādi:

**Enerģijas
ražošana
un patēriņš**

**Pilsētas
transporta un
mobilitāte**

**Informācijas un
komunikāciju
tehnoloģijas**

REA savu otro Rīcības plānu izstrādāja starptautiskā projekta (STEP Up) ietvaros, iekļaujoties pilotpilsētu grupā, kas šādus Rīcības plānus veidoja pirmo reizi (Glāzgova-Lielbritānija, Ģente-Beļģija, Ģēteborga-Zviedrija. No Latvijas kopā ar REA projektā strādāja kā partneri arī RTU, SWEDBANK, FEI un LPS. Projektu vadīja Stradklaidas universitāte.

Labākās prakses projekti viedai pilsētai

Viens no nosacījumiem jaunajai viedo pilsētu iniciatīvai ir labākās prakses (lighthouse – bākas) projektu iezīmēšana un izmantošana, ko varētu izmantot atkārtoti vai arī ieteikt izmantošanai citviet.

E-katalogs izveidots 2014.gadā starptautiskā projekta GreenITnet ietvaros. E-katalogā iekļauti 16 Rīgā ieviesti un aprobēti viedi tehniskie risinājumi, kas tiek ieteikti kā paraugprojekti to pārņemšanai un atkārtotai ieviešanai gan Rīgā, gan citviet. Paraugprojekti aptver pilsētas energoapgādes, infrastruktūras un bezizmešu transporta jomu ar integrētu modernu informācijas un komunikāciju tehnoloģiju. Visi 16 projekti iekļauti kā pamats 2014.gadā Rīgas domes apstiprinātajā Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānā viedai pilsētai 2014.-2020.gadam.

E-Katalogs pieejams interneta adresē:

<http://www.rea.riga.lv/energoefektivitate/katalogs>

Labākās prakses projekti viedai pilsētai

- 1. Enerģijas patēriņa vadības uzlabošana daudzdzīvokļu ēkās**
- 2. Enerģijas patēriņa vadība sabiedriskās ēkās**
- 3. Lokāla biogāzes koģenerācija ar siltuma izmantošanu siltumnīcu kompleksā**
- 4. Programmējamu LED apgaismes ķermeņu izmantošana pilsētas apgaismošanā ar sprieguma regulēšanas distances vadību**
- 5. Siltuma atgūšana no dūmgāzēm un dzesēšanas plūsmām enerģijas ražotnēs**
- 6. Automātiskā energopatēriņa datu nolasīšana ar distances datu pārraidi pilsētas centralizētā siltumapgādes sistēmā**
- 7. E-talonu ieviešana un atlaides sociālām grupām pilsētas sabiedriskajā transportā**
- 8. Datu bāze dzīvojamām mājām Rīgā**
- 9. Siltumsūkņu ar dziļurbuma termozondēm izmantošana ēku apkurei pilsētā**
- 10. Automātiskā režīmā strādājoša koksnes biomasas katlu māja ar lietderības koeficientu >100%**
- 11. Elektromobiļi pašvaldības tehniskajos dienestos**
- 12. Saules bateriju sistēma uz ēku jumtiem pilsētā**
- 13. Energoefektivitātes veicināšana māsaimniecībās, izmantojot viedās tehnoloģijas**
- 14. Saulesūkņu izmantošana ēku apkurei**
- 15. Notekūdeņu siltuma atgūšana no daudzdzīvokļu ēkām**
- 16. Viedo skaitītāju datu distances nolasīšana un pārraide elektroapgādē**

Jaunā Energoefektivitātes likuma (projekts) galvenie noteikumi, kas skar pašvaldības

(Apstiprināts MK sēdē 2015.gada 19. maijā un tiek iesniegts Saeimā)

- Pašvaldībām ir tiesības (7.pants):

- 1) izstrādāt un pieņemt **energoefektivitātes plānu**, kurā iekļauti noteikti energoefektivitātes mērķi un pasākumi;
- 2) atsevišķi, vai kā daļu no sava energoefektivitātes plāna īstenošanas ieviest **energopārvaldības sistēmu**. Energopārvaldības sistēmas ieviešana tiek ņemta vērā, vērtējot pašvaldību iesniegtos projektus;
- 3) veidot **pašvaldības energoefektivitātes (Rotācijas) fondu**;
- 4) Izmantot energoefektivitātes pakalpojumus un **slēgt energoefektivitātes līgumus**, lai īstenotu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus.

- Pašvaldībām ir iespēja **noslēgt vienošanos** (8.pants) **ar EM** par energoefektivitātes pasākumu īstenošanu.

- Energoapgādātājs var veikt **iemaksas** (11.pants) valsts vai **pašvaldības energoefektivitātes fondā**.

Terminu skaidrojumi likumprojektā

- ▶ *Energoefektivitāte* – attiecība starp iegūto pakalpojumu, precēm vai enerģiju, un patērēto enerģiju
- ▶ *Energoefektivitātes paaugstināšana* – energoefektivitātes uzlabošana tehnoloģisku, galalietotāju rīcības vai saimniecisku darbību rezultātā
- ▶ *Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi* – tādas darbības, kuru rezultātā tiek panākts pārbaudāms, izmērāms vai aprēķināms energoefektivitātes paaugstinājums
- ▶ *Energopārvaldības sistēma* - saistītu elementu kopums, ar ko izveido rīcības plānu, nosaka energoefektivitātes mērķus, kā arī nosaka procedūras šo mērķu sasniegšanai

Rīcības plāna struktūra

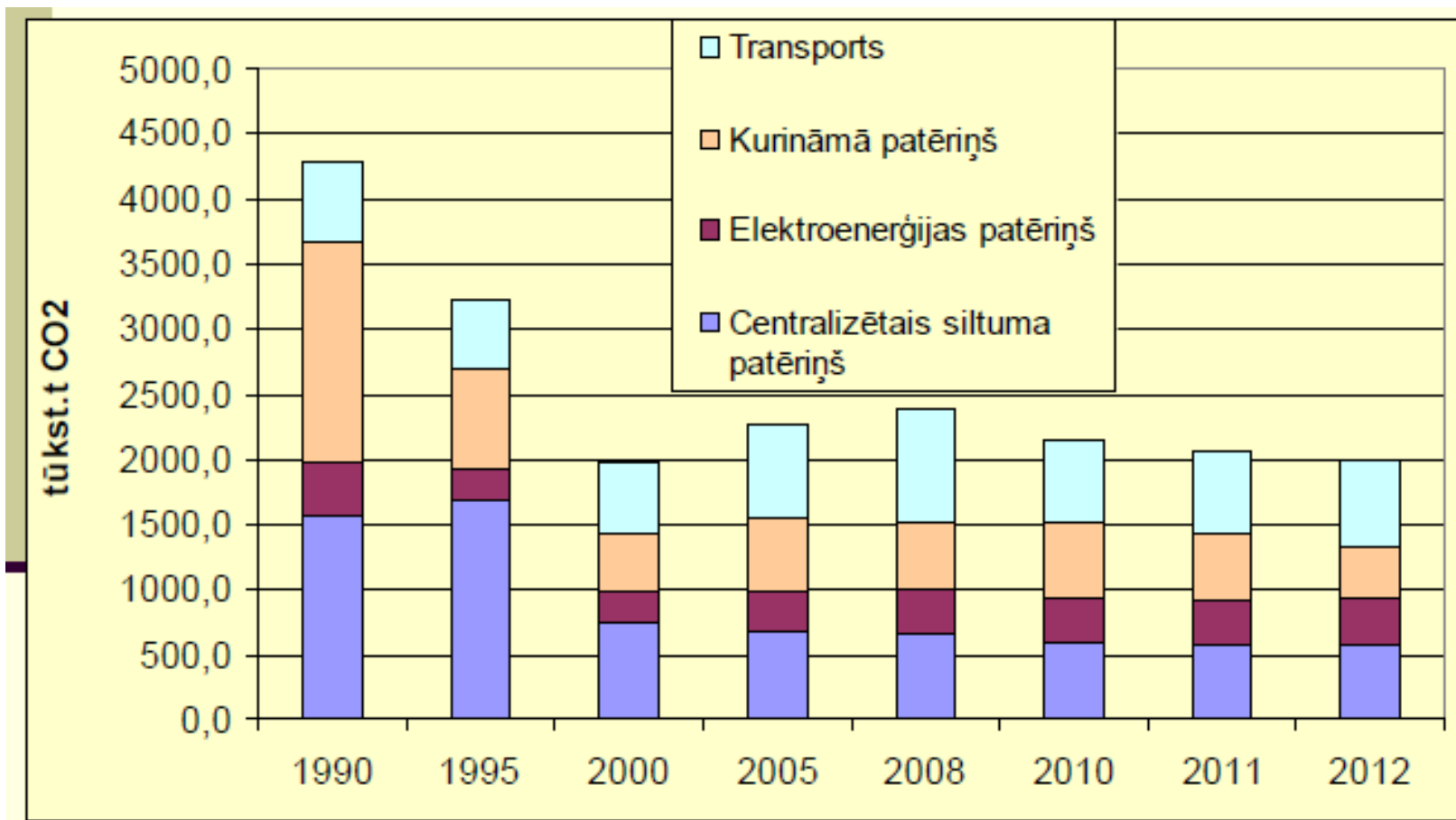
Galvenā sadaļa –

CO₂ emisiju aprēķini un progroze, **ko pamato** konkrēti pasākumi un Rīcības plāna uzdevumi **enerģētikā, transportā, pilsētas apgaismošanā un pilsētplānošanā**

Tiek iekļauti arī Rīcības plāna izpildi veicinošie pasākumi, tostarp noteikti nepieciešamā finansējuma apjomi un iespējamie avoti galvenajiem pasākumiem un izmaiņas tiesību dokumentos.

CO₂ emisiju samazinājums 1990.-2012.gados Rīgā

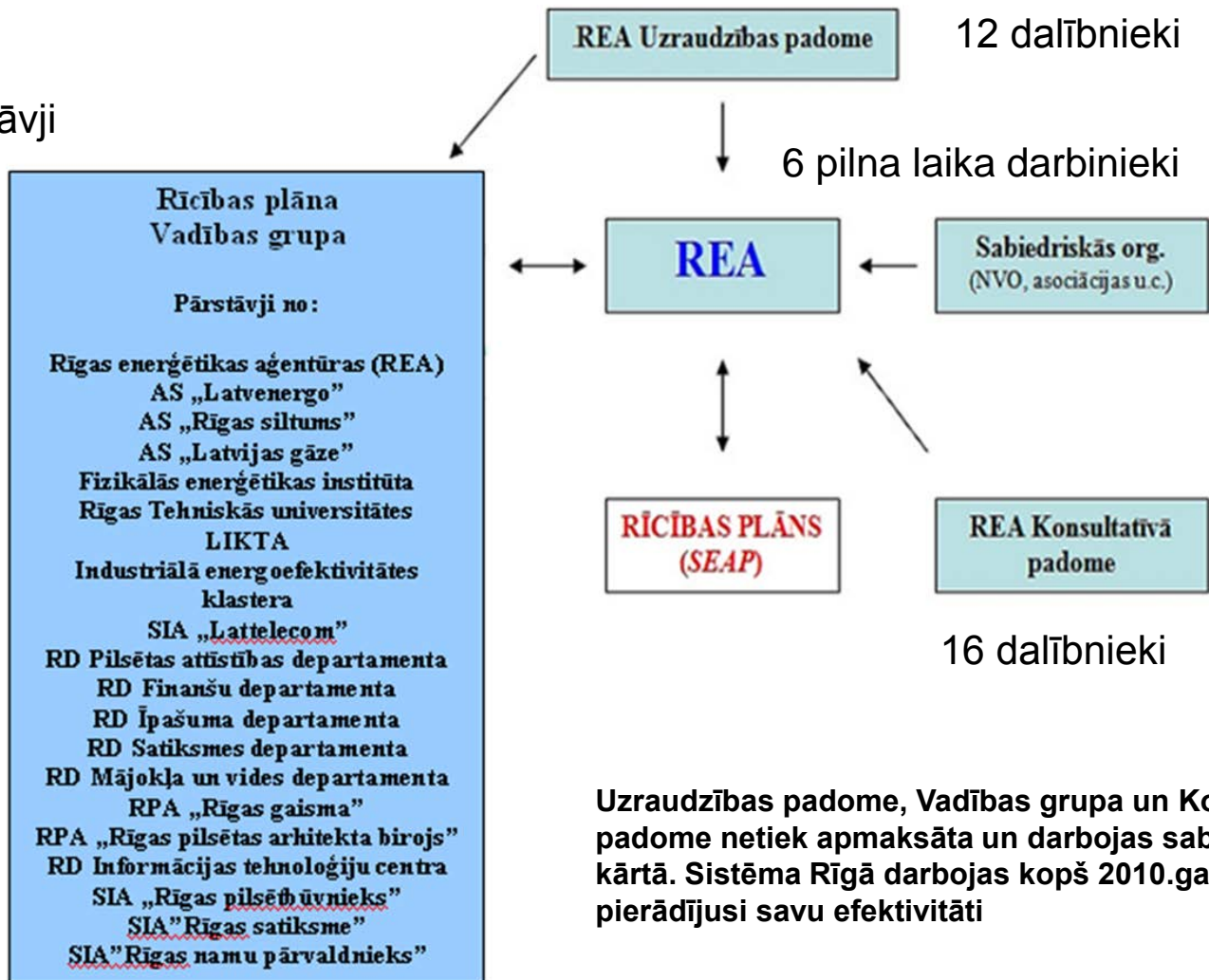

Par bāzes (references) gadu Rīgas pilsētai ir izvēlēts 1990.gads atbilstoši KIOTO protokola nostādņēm. Līdz 2012. gadam Rīgā sasniegtais un pēc noteiktas metodikas aprēķinātais CO₂ emisiju samazinājums ir **51,85%**.

2013.g.-53%. Prognoze: 2020.g.-60%; 2030.g.-70%; 2050.g.- 85-90%.

Rīgas pašvaldības energopārvaldības sistēma

22 pārstāvji

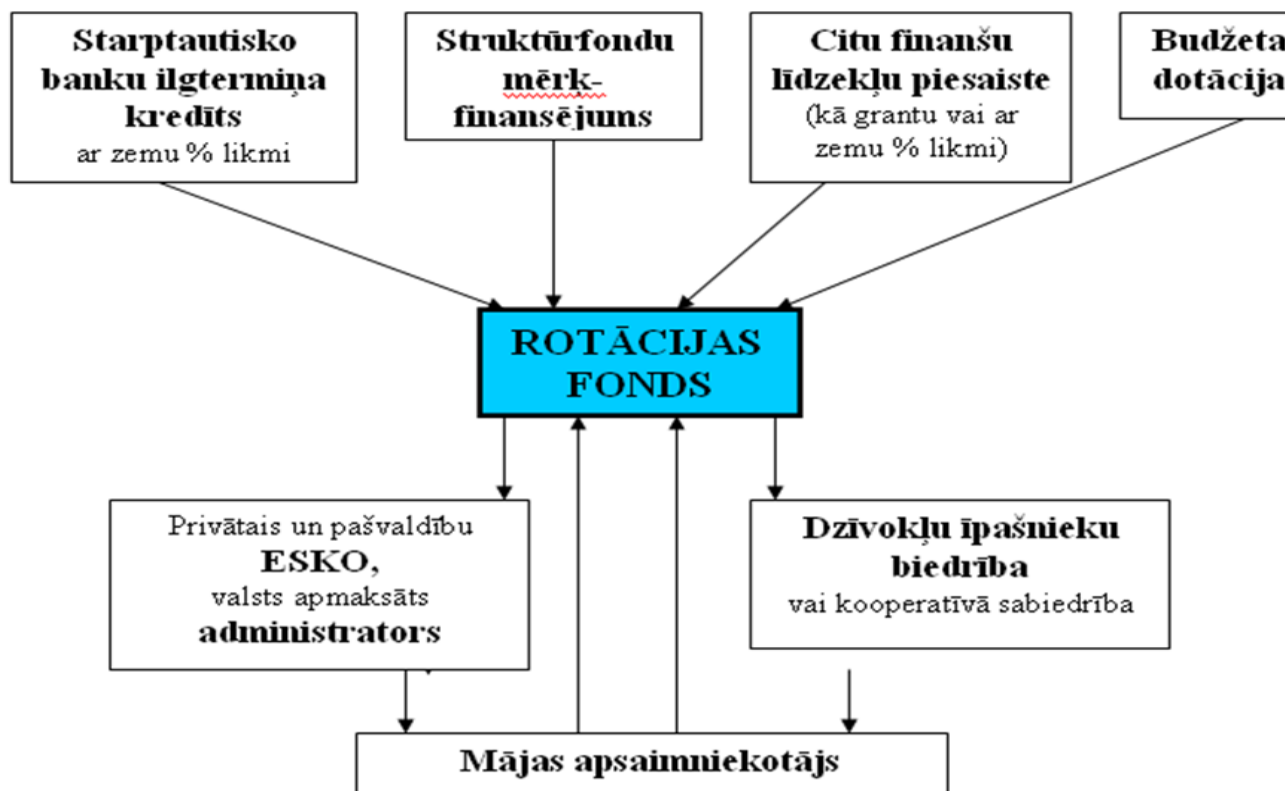

Uzraudzības padome, Vadības grupa un Konsultatīvā padome netiek apmaksāta un darbojas sabiedriskā kārtā. Sistēma Rīgā darbojas kopš 2010.gada un ir pierādījusi savu efektivitāti

Starptautiskā sadarbība Rotācijas fonda veidošanā

- ▶ Kopš 2014.gada REA piedalās starptautiskā projektā «INFINITE Solutions» (Inovatīvi finansēšanas avoti lokāliem ilgtspējīgas enerģētikas risinājumiem)
- ▶ Projektu vada Energy Cities (Eiropas pilsētu ilgtspējīgas enerģētikas politikas veidošanas asociācija) Briselē
- ▶ Projektā piedalās 11 Eiropas pilsētas, tostarp Rīga (REA), IBGE Briseles reģions (Beļģija), Koprivnica (Horvātija), Delfta (Nīderlande), Štutgarte (Vācija), Bordo reģions (Francija), Frederikshavna (Dānija), Aveiro un Almada (Portugāle), Parma un Udine (Itālija)
- ▶ Projekta mērķis – aktivizēt Rīcības plāna pasākumus mājokļu renovācijā, pārņemot Eiropas valstu finansēšanas modeļus un metodes. Mērķis Rīgai – izstrādāt un ieviest Rotācijas fonda modeli daudzdzīvokļu māju renovācijas atbalstam
- ▶ Rīga izstrādā koncepciju Rotācijas fonda izveidošanai, ko šogad iesniegs apstiprināt Rīgas domei, kā arī REA pievērsusi uzmanību likumdošanas sakārtošanai, lai nebūtu šķēršļu pašvaldībām Rotācijas fondu veidošanai

Rotācijas fonda funkcionālā shēma

Struktūrfondi – Junkera plāns

Citi finanšu līdzekļi – arī pienākuma shēma par 1,5% energopatēriņa samazinājumu pie gala patērētāja

Rotācijas fonda tiesiskais statuss

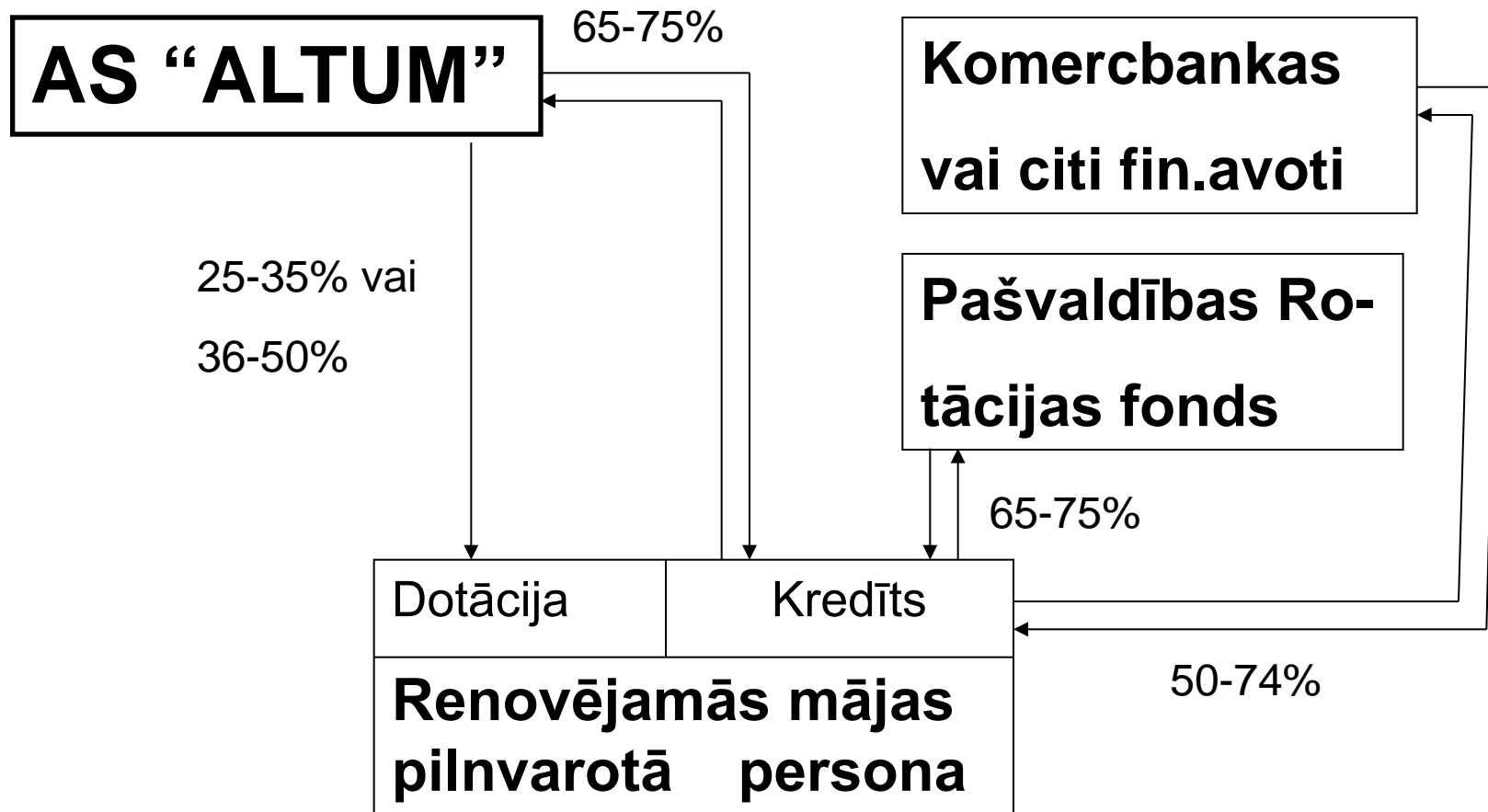
Energoefektivitātes likums nosaka (5.pants) –

“... pašvaldības energoefektivitātes fonda uzdevumus, struktūru, finansējuma avotus un tā rīcībā esošo finanšu līdzekļu izlietošanas kārtību nosaka Ministru kabinets”.

**MK noteikumus izstrādājot,
būtu jāievēro, ka:**

- Pašvaldības Rotācijas fondam ir pašvaldības ***atbalsta sniegšanas institūcijas statuss*** un tā nav finanšu institūcija tradicionālā izpratnē, tāpēc uz tās darbību nav attiecināmi finanšu institūciju noteikumi
- Rīgā pašvaldības Rotācijas fonda izveidošanai pašvaldība izstrādā ***Rotācijas fonda veidošanas un darbības koncepciju***, ko apstiprinās pašvaldības Dome
- Rotācijas fonda darbību nosaka ar ***pašvaldības saistošiem noteikumiem***
- Rotācijas fondam ir ***atsevišķs konts*** pašvaldības finanšu institūcijas sastāvā, tā finanšu vadībai veido ***nodaļu finanšu institūcijā***
- Rotācijas fonda līdzekļu piešķiršanu veic ***Rotācijas fonda padome***, ko ieceļ pašvaldības Dome

Finanšu plūsma

Renovācijas sagatavošanas soļi līdz finansējuma piesaistei

1. Renovējamās mājas pilnvarotā persona iesniedz AS “ALTUM” sertificētu speciālistu sagatavotu energoauditu, tehniskās apsekošanas dokumentāciju un citu renovācijas būvprojekta dokumentāciju (tehniskā projekta vai vienkāršotās fasādes un inženirtīklu renovācijas dokumentāciju) un saņem ATZINUMU
1. Renovējamās mājas pilnvarotā persona iesniedz renovācijas būvprojekta dokumentāciju un ATZINUMU finansēšanas kredīta saņemšanai:
 - AS “ALTUM” (2% + 12 mēn. EURIBOR)
 - komercbankai vai citam finansēšanas avotam (4-5%)
 - pašvaldības Rotācijas fondam ($\leq 3\%$)

Iespējamie finansēšanas avoti daudzdzīvokļu ēku renovācijai jaunajā periodā

Līdz 2030.gadam nepieciešamie finanšu līdzekļi daudzdzīvokļu māju renovācijai Latvijā – 3,6 – 4,5 miljardi EUR

Finansēšanas avoti:

- Māju īpašnieku pašu finanšu uzkrājumi
- ES Struktūrfondu līdzekļi grantu veidā
- Komercbanku aizdevumi
- Valsts Energoefektivitātes fonds (ALTUM)
- Pašvaldību Energoefektivitātes/Rotācijas fonds
- Privātie starptautiskie Energoefektivitātes fondi
- ESKO pakalpojums

Junkera plāns – **Jaunais stratēģisko ieguldījumu fonds** (21 miljards EUR = 16 miljardi EUR ES budžets + 5 miljardi EUR Eiropas Investīciju banka)

Paldies par uzmanību!

► Kontakti:

www.rea.riga.lv

rea@riga.lv

Maija.Rubina@riga.lv

mob.26403004

